

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă <i>Justinian Patriarhul</i>
1.3. Departamentul	de Teologie Istorică, Biblică și Filologie
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Teologie Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ISTORIA ȘI SPIRITUALITATEA BIZANȚULUI						
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Dr. Carabă Vasile-Adrian						
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Dr. Carabă Vasile-Adrian						
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	3.2. Din care Curs	1	3.3. Seminar	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	3.5. Din care Curs	14	3.6. Seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					7
Tutorat					2
Alte activități					3
3.7. Total ore de studiu individual					47
3.8. Total ore pe semestru					75
3.9. Număr de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală cu video-proiector
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală cu tablă electronică

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul/absolventul descrie sistematic și rațional concepte religioase și teologice, raportându-se la evoluția lor istorică și le explică în mod critic și argumentat. Absolventul deține informații solide privind evoluția gândirii și a literaturii creștine de-a lungul istoriei.
Aptitudini	Studentul/absolventul analizează sistematic teorii și concepte teologice și acceptă dialogul cu privire la o varietate de teme controversate, de pe poziții de toleranță religioasă, identificând fundamente creștine comune mai multor grupuri religioase. Absolventul utilizează idei și argumente din literatura creștină în contexte diverse, completând ori dezvoltând noi direcții ale gândirii teologice.
Responsabilitate și autonomie	Studentul/absolventul gândește critic, monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări canonice, evitând erori doctrinare și acceptă păreri noi în limitele dogmatice și canonice. Absolventul comunică argumentat păreri și idei teologice, face sinteze și poate crea concepte noi pe baza informațiilor deținute, având capacitatea de acceptare a diversității opiniilor și ideilor.

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Domnia lui Iustin I (518-527) – preambul la Epoca lui Iustinian	Expunerea Dezbaterea Analiza surselor	1 oră
2. Iustinian I (527-565): politica externă, reformele juridice și economia .		1 oră
3. Iustinian I (527-565): politica internă, religioasă și edificiile.		1 oră
4. Bizanțul în epoca urmașilor lui Iustinian: Iustin II (565-578), Tiberiu II Constantin (578-582), Mauriciu (582-602)		1 oră
5. Cultura în epoca iustiniană		1 oră
6. Epoca lui Heraclie: luptele cu perșii (611-629) - sfârșitul unui conflict milenar		1 oră
7. Epoca lui Heraclie: luptele cu arabii (634-641) - un nou adversar pe scena politică a Bizanțului.		1 oră
8. Imperiul bizantin în timpul urmașilor direcți ai lui Heraclie: Heraklios Neos Konstantinos (Constantin III) și Herakleonas/Martina (641); Constans II (641-668); Constantin IV (668-685).		1 oră
9. Iustinian II (685-695/705-711), ultimul heraclid și declinul imperiului în epoca împăraților uzurpatori: Leonțius (695-698); Tiberiu III Apsimar (698-705)		1 oră
10. Stat și Biserică în epoca heraclidă		1 oră
11. Respingerea arabilor de către bizantini și prima parte a iconoclasmului: Leon III (717-741) și Constantin V Copronimul		1 oră

(741-775)		
12. Irina, Împărat al Bizanțului (780/797-802) și prima soluționare a crizei iconoclaste: sinodul II Niceea, 787.		1 oră
13. A doua etapă a iconoclasmului și soluționarea definitivă a crizei: 815-843.		1 oră
14. Literatura, învățământul și arta în epoca iconoclastă		1 oră
Bibliografie: Băbuș, Emanoil, <i>Bizanțul: Istorie și spiritualitate</i> , Sophia, București, 2010. Beck, Hans-Georg, <i>Istoria Bisericii Ortodoxe din Imperiul Bizantin</i> , trad. din lb. germ. și stud. intr. Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2012. Beck, Hans-Georg, <i>Mileniul bizantin</i> , trad. din lb. germ. Lidia Rus, prefață la ed. în lb. română Remus Rus, Nemira, București, 2015. Gregory, Timothy E., <i>O istorie a Bizanțului</i> , trad. lb. engl. Cornelia Dumitriu, Polirom, 2013. Marasco, Gabriele (ed.), <i>Greek and Roman Historiography in Late Antiquity. Fourth to Sixth Century A.D.</i> , Brill, Leiden, 2003. Meyendorff, John, <i>Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare</i> , trad. din lb. engl. și cuv. înainte de Pr. Prof. univ. dr. Alexandru I. Stan, Nemira, București, 2011. Treadgold, Warren, <i>The Early Byzantine Historians</i> , Palgrave, N.Y., 1988. Vasiliev, A. A., <i>Istoria Imperiului Bizantin</i> , trad. lb. engl. și note Ionuț Alexandru Tudorie, Vasile-Adrian Carabă, Sebastian-Laurențiu Nazâru, Polirom, Iași, 2010.		
7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
1. Iustinian – scriitor și teolog		1 oră
2. Teodora, împărăteasa Bizanțului		1 oră
3. Monahismul bizantin în epoca lui Iustinian – studiu de caz: Sf. Sava cel Sfințit din Palestina		1 oră
4. Sofia, soția lui Iustin II (565-578), o a doua Teodora – declinul dinastiei iustinianee.		1 oră
5. Politica imperială monotelită și răspunsul ortodox al Sf. Sofronie al Ierusalimului		1 oră
6. O nouă amenințare pentru Imperiu: califul arab islamic		1 oră
7. Relația Stat-Biserică în timpul dinastiei heraclide. Studiu de caz: Sfinții Martin, Papa Romei și Maxim Mărturisitorul		1 oră
8. O erezie teologică a statului bizantin: iconoclasmul – considerații generale		1 oră
9. Relația Bizanțului cu Apusul creștin în timpul împărătesei Irina (780/797-802).		1 oră
10. A doua etapă a iconoclasmului și restaurarea ortodoxiei de către împărăteasa Teodora a II-a.		1 oră
11. Fotie, patriarh al Constantinopolului, apologet ortodox și umanist bizantin		1 oră
12. Chiril și Metodie: încreștinarea slavilor		1 oră
13. Urmașii Sfinților Chiril și Metodie în Bulgaria		1 oră
14. Educația în Bizanț în veacurile VI-IX.		1 oră
Bibliografie: Brătianu, Gheorghe I., <i>Studii bizantine de istorie economică și socială</i> , Polirom, Iași, 2003. Bréhier, Louis, <i>Civilizația bizantină</i> , trad. lb. franc. Nicolae Spincescu, note de subsol Alexandru Madgearu, București, 1994. Carabă, Vasile Adrian, „Hypatia din Alexandria (cca. 370-415) sau apusul unei tradiții paideice: Mouseion-ul”, <i>StTeol</i> 4/2008, pp. 101-148.		

Diehl, Charles, *Marile probleme ale istoriei bizantine. Figuri bizantine*, vol. 1, trad. de Ileana Zara, prefață și tabel cronologic de Dan Zamfirescu, Editura pentru literatură, București, 1969.

Dragon, Gilbert, *Naissance d'une capitale. Constantinople et ses institutions de 330 à 451*, Paris, 1974/1984.

Holum, Kenneth G., *Theodosian Empresses. Women and Imperial Domination in Late Antiquity*, Berkeley, Los Angeles, 1982.

Kaplan, Michel, *Bizanț*, trad. lb. franc. Ion Doru Brana, București, 2010.

Lançon, Bertrand și Moreau Tiphaine, *Constantin – un împărat creștin*, trad. din lb. franc. Daniela Cârstea și Damian Anfile, Basileca, București, 2013.

Neville, Leonora, *Guide to Byzantine Historical Writing*, Cambridge University Press, 2018.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

În vederea adaptării la cerințele spațiului românesc a conținutului disciplinei, au avut loc întâlniri și discuții cu reprezentanți de seamă ai Bisericii Ortodoxe Române, în comisiile de învățământ ale Sfântului Sinod, cu cercetători și profesori în domeniul studiilor de teologie istorică, cu profesori de religie din mediul preuniversitar, cu elevi și studenți.

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Evaluare finală	Examen scris	70%
9.5. Seminar	Verificare de parcurs, prezență activă și gradul de implicare	Test/Evaluare orală	30%
Standard minimum de performanță	Frecvența satisfăcătoare la curs/sem. Nivel minim de cunoaștere a conceptelor de bază		

Data Completării

29.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

30.09.2025

Semnătura Directorului de Departament